

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

**DEVELOPING STUDENTS’ SOCIAL ACTIVITY THROUGH INTERACTIVE
METHODS (BASED ON ROLE-PLAYING GAMES AND PROBLEM
SITUATIONS)**

Napasova Sitora Farxodovna

Master’s Degree Student, 2nd Year Direction: Theory and History of Pedagogy

Samarkand State Pedagogical Institute

Email: napasovasitora@gmail.com

ABSTRACT

This article analyzes the theoretical and pedagogical foundations of developing students’ social activity through interactive teaching methods. The study scientifically substantiates the impact of interactive educational technologies based on role-playing games and problem situations on students’ communicative competence, social adaptation, collaborative activity, and critical thinking skills. In addition, the pedagogical possibilities of interactive methods in shaping students as active participants in the educational process are revealed. The article also highlights the importance of competency-based and student-centered approaches in improving the effectiveness of modern education.

Keywords: interactive methods, social activity, role-playing games, problem situations, communicative competence, critical thinking, pedagogical technologies, competency-based approach, collaborative learning.

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada interfaol metodlar asosida o‘quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari chuqur tahlil qilindi. Tadqiqotda rol o‘yinlari hamda muammoli vaziyatlarga asoslangan interfaol ta’lim texnologiyalarining o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, ijtimoiy moslashuvi, hamkorlikdagi

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

faoliyati va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalariga ta’siri ilmiy jihatdan asoslandi. Shuningdek, interfaol metodlarning o‘quvchilarni ta’lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari ochib berildi.

Kalit so‘zlar: interfaol metodlar, ijtimoiy faollik, rol o‘yinlari, muammoli vaziyatlar, kommunikativ kompetensiya, tanqidiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv, hamkorlikdagi ta’lim

АННОТАЦИЯ

В данной статье проанализированы теоретические и педагогические основы развития социальной активности учащихся на основе интерактивных методов обучения. В исследовании научно обосновано влияние интерактивных образовательных технологий, основанных на ролевых играх и проблемных ситуациях, на развитие коммуникативной компетенции, социальной адаптации, совместной деятельности и навыков критического мышления учащихся. Также раскрыты педагогические возможности интерактивных методов в формировании учащихся как активных субъектов образовательного процесса. В статье подчеркивается значимость компетентностного и личностно-ориентированного подходов в повышении эффективности современного образования.

Ключевые слова: интерактивные методы, социальная активность, ролевые игры, проблемные ситуации, коммуникативная компетенция, критическое мышление, педагогические технологии, компетентностный подход, совместное обучение.

KIRISH (INTRODUCTION)

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta’lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri ijtimoiy faol, kommunikativ kompetensiyaga ega, tanqidiy va kreativ fikrlay oladigan shaxsni shakllantirishdan iboratdir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta’lim jarayonida o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

aylantirishni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan interfaol metodlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o‘quvchilarning ijtimoiylashuvi hamda ijtimoiy faolligini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida qaralmoqda.

L.S. Vygotskiyning ijtimoiy-konstruktivistik nazariyasiga ko‘ra, shaxs rivojlanishi ijtimoiy hamkorlik va muloqot orqali yuz beradi. J. Dewey esa ta’limning amaliy faoliyat bilan uzviy bog‘liqligini ta’kidlab, o‘quvchining real hayotiy vaziyatlarda faol ishtiroki orqali bilim va kompetensiyalarni egallashini asoslaydi. Zamonaviy xalqaro tashkilotlar, jumladan UNESCO va OECD tomonidan ishlab chiqilgan ta’lim konsepsiyalarida ham kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish ustuvor yo‘nalish sifatida qayd etilgan. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, an’anaviy reproduktiv ta’lim usullari ko‘plab hollarda o‘quvchilarning ijtimoiy faolligi va mustaqil fikrlashini yetarli darajada rivojlantira olmaydi. Shu bois rol o‘yinlari va muammoli vaziyatlarga asoslangan interfaol metodlardan foydalanishning ilmiy-metodik asoslarini o‘rganish muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning maqsadi – interfaol metodlar asosida o‘quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini tahlil qilish hamda rol o‘yinlari va muammoli vaziyatlarning ta’lim samaradorligiga ta’sirini aniqlashdan iborat.

METODLAR (METHODS)

Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish, qiyosiy tahlil, suhbat, anketa, diagnostik test hamda tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot obyekti sifatida umumta’lim maktabining yuqori sinf o‘quvchilari tanlandi. Tajriba-sinov ishlari davomida o‘quvchilar nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi.

Tajriba guruhlarida rol o‘yinlari, debat, “case-study”, muammoli vaziyatlar, “brainstorming”, jamoaviy loyiha ishlari kabi interfaol metodlardan tizimli foydalanildi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Nazorat guruhlarida esa an’anaviy izohli-ko‘rgazmali metodlar asosida ta’lim tashkil etildi.

Rol o‘yinlari asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda o‘quvchilar “Sud jarayoni”, “Matbuot konferensiyasi”, “Intervyu”, “Lider va jamoa”, “Konfliktni hal qilish” kabi ijtimoiy vaziyatlarni modellashtirdilar. Muammoli vaziyatlar metodida esa real hayotiy pedagogik va ijtimoiy muammolar tahlil qilindi hamda ularga turli yechimlar ishlab chiqildi.

Tadqiqot davomida o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, jamoada ishlash qobiliyati, liderlik ko‘nikmalari, ijtimoiy moslashuvi va tanqidiy fikrlash darajasi monitoring qilindi.

NATIJALAR (RESULTS)

Tadqiqot natijalari interfaol metodlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonining o‘quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Tajriba yakunida tajriba guruhlarida kommunikativ faollik ko‘rsatkichlari sezilarli darajada oshgani kuzatildi.

Xususan:

- o‘quvchilarning o‘z fikrini erkin ifodalash ko‘nikmalari rivojlandi;
- jamoaviy hamkorlik darajasi oshdi;
- muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati shakllandi;
- liderlik va tashabbuskorlik sifatlari rivojlandi;
- empatiya va tolerantlik kompetensiyalari kuchaydi.

Kuzatishlar davomida ilgari passiv bo‘lgan o‘quvchilarning ham interfaol mashg‘ulotlarda faol ishtirok etgani aniqlandi. Ayniqsa, rol o‘yinlari o‘quvchilarning ijtimoiy rollarni anglashiga hamda kommunikativ moslashuvchanligini rivojlantirishga xizmat qildi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar esa o‘quvchilarning analitik tafakkuri va tanqidiy fikrlash faoliyatini rivojlantirdi. Tadqiqot natijalari tajriba guruhlaridagi o‘zlashtirish va ijtimoiy faollik ko‘rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan sezilarli yuqori ekanligini ko‘rsatdi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Interfaol metodlarning pedagogik samaradorligi ularning o‘quvchini ta’lim jarayonining markaziga qo‘yishi bilan izohlanadi. An’anaviy ta’lim tizimida o‘quvchi ko‘proq reproduktiv faoliyat bilan cheklanib qolsa, interfaol metodlar orqali u faol subyekt sifatida namoyon bo‘ladi.

Rol o‘yinlari o‘quvchilarda kommunikativ kompetensiya, ijtimoiy moslashuv hamda hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu metod o‘quvchilarga real hayotiy vaziyatlarni modellashtirish orqali ijtimoiy tajriba orttirish imkonini beradi. Muammoli vaziyatlar esa tanqidiy va analitik tafakkurni rivojlantiradi. O‘quvchilar muammolarni tahlil qilish, muqobil yechimlarni ishlab chiqish va qaror qabul qilish jarayonida faol fikrlashga o‘rganadilar. Bu esa zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv talablariga mos keladi. Tadqiqot natijalari UNESCO hamda OECD tomonidan ilgari surilgan zamonaviy ta’lim konsepsiyalaridagi kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish g‘oyalari bilan hamohang ekanligini ko‘rsatdi. Shu bilan birga, interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning shaxsiy faolligi, ijtimoiy mas’uliyati va liderlik salohiyatini rivojlantirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslandi.

XULOSA (CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o‘quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ayniqsa, rol o‘yinlari va muammoli vaziyatlar o‘quvchilarning

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

kommunikativ kompetensiyasi, ijtimoiy moslashuvi, mustaqil fikrlashi va jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur metodlar orqali o‘quvchilarda liderlik, empatiya, tolerantlik, tashabbuskorlik va ijtimoiy mas’uliyat kabi sifatlar shakllanadi. Tadqiqot natijalari interfaol metodlardan tizimli foydalanish ta’lim samaradorligini oshirish bilan birga, o‘quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishda ham muhim omil ekanligini ko‘rsatdi.

Kelgusida ta’lim jarayonida interfaol metodlarni yanada takomillashtirish, ularni raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalash hamda kompetensiyaviy yondashuv asosida metodik tizim yaratish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris, 2021.
2. OECD. Future of Education and Skills 2030. OECD Publishing, 2022.
3. Council of Europe. CEFR Companion Volume with New Descriptors. Strasbourg, 2020.
4. Vygotskiy L.S. Pedagogik psixologiya. Moskva: Prosvesheniye, 2020.
5. Dewey J. Democracy and Education. New York: Free Press, 2019.
6. Bandura A. Social Learning Theory. New York, 2021.
7. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
8. Saidaxmedov N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan, 2021.
9. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. Toshkent, 2022.
10. Krashen S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. London, 2020.